

A tét: Dél-Erdély jövője. Négy forgatókönyv

<http://regithink.transindex.ro/?p=32363>

2014. április 21.

Mi történhet Dél-Erdélyben az elkövetkező 30 évben? Sikerül-e a helyi közösségek érdekeit és a természetvédelmi szempontokat összehangolva élhető jövőt teremteni a térségben? Ezzel kapcsolatban vázol négy forgatókönyvet egy izgalmas kiadvány, amelyet a lüneburgi Leuphana Egyetem Fenntartható Tájak Munkacsoportja adott ki.

A multidiszciplináris kutatócsoport helyi szervezetek, intézmények, gazdálkodók, iskolák, egyházak, a helyi etnikumok képviselői bevonásával a jövőképtervezés (scenario planning) módszerét alkalmazta, elbeszélgettek a helyiekkel a lehetőségekről, tervekről, ily módon körvonalazódott a négy jövőkép, amely vizuálisan is összehasonlítható. A projektet az Alexander von Humboldt alapítvány finanszírozza.

A nagy kérdés: miként fog ez a táj megváltozni?

A jövőbeni fejlődés különböző alternatívái

A forgatókönyvekben két nagy bizonytalansági tényezőt azonosítottak: a globális piacok alakulása, a Románia- és az EU-szintű politikai programok (külső tényezők), helyi vezetői képességek, korrupció és a közösségeken belüli bizalom (belső tényezők).

Ám függetlenül attól, milyenek a külső körülmények, a helyi közösségek jobban felkészülhetnek a jövőre, ha erősek és összetartóak, mintha az egyéni részvétel hiánya és a korrupció miatt szenvednek – állapítják meg a kutatók.

A gazdasági fejlődést elősegítő politikai programok például jóléthez vezethetnek, ha a helyi közösségek erősek, de külföldi kizsákmányoláshoz és elszegényedéshez is, ha gyengék. A környezetvédelmet elősegítő politikai programok az ökológiai mezőgazdaságon és ökoturizmuson keresztül fejlődő közösségeket teremthetnek, de ha a konfliktusok uralkodnak, e fejlesztési irányokban rejlő lehetőségek kiaknázatlanul maradhatnak – hívják fel a figyelmet.

A kiadvány célja kimondottan az, hogy közös gondolkodásra, aktív részvételre és vitákra sarkallja a helyi érintetteket, ennek érdekében egy karavánt is szerveztek, amely során több településen bemutatják a jövőképeket, és beszélgetnek a helyiekkel. Bárki bekapcsolódhat a jövőt vitató párbeszédbe; minél többen részt vesznek ezekben a beszélgetésekben, növelik annak esélyét, hogy a változások minél inkább és minél többek számára kedvezőek legyenek, és ne csak egy szűk csoport érdekeit szolgálják – érvelnek a kutatók. Minden forgatókönyvet egy kép, egy leíró összefoglaló, illetve egy 30 év múlva élő képzeletbeli személy személyes beszámolója illusztrál. Az olvasót arra kéri, gondolkozzon el a következő kérdéseken: mi szükséges ahhoz, hogy jó irányba változzanak a dolgok, hogyan lehet elejét venni egy rossz változásnak, mi lehet az ő szerepe mindebben, mit tehetne azért, hogy lakóhelyének jövője jobb legyen?

1. „Jólét növekedés által”

Röviden: a helyiek anyagi jóléte nő, a természet veszít.

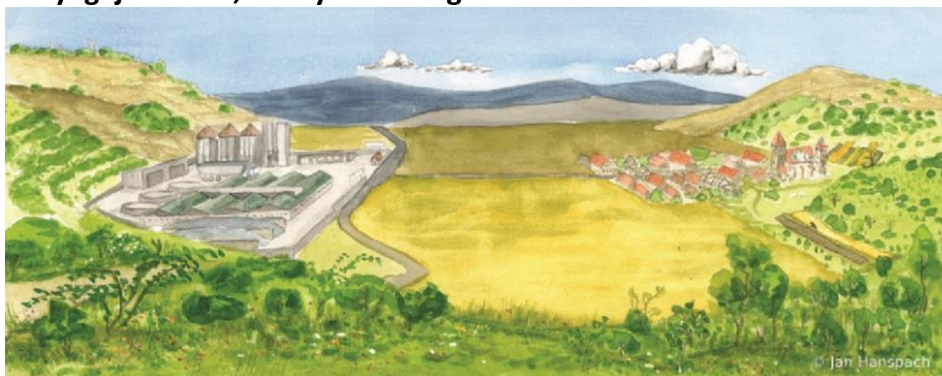

Jellemzői:

- gazdasági fejlődésnek kedvező nemzetpolitikai programok;
- a mezőgazdasági területek és az erdők intenzív kihasználása;
- műtrágyázás, mesterséges öntözés alkalmazása;
- anyagi jólét, az oktatási rendszer javulása;
- ökoturizmus helyett szórakoztatóipar;
- a biológiai sokféleség általános csökkenése;
- fenyegetett fajok helyi kihalása;
- a kutak vize emberi fogyasztásra alkalmatlanná válik, de van vezetékhálózat;
- az erdőirtások miatt erős erózió, gyakori árvizek;
- a közösségekben kevesebb a konfliktus, mert kevesebb a szegénységben élők száma;
- a korrupció szintje csökken, de a legsikeresebb mezőgazdasági és erdészeti vállalkozásokat gyanú övezi.

2. „A mi földünk – az ő jólétük”

Röviden: egyesek anyagi jóléte nő, a helyi közösség és a természet veszít.

Jellemzői:

- kedvező európai vállalkozói környezet;
- Dél-Erdélyben ezt a helyzetet képtelenek kihasználni a széteső közösségek, rossz infrastruktúra, korrupció, alacsony társadalmi tőke, szegénység miatt;
- a kistermelők nem kapnak segítséget;
- külső befektetők érkeznek, mezőgazdasági és erdészeti vállalkozásokba kezdenek;
- intenzív tarvágás, ipari mezőgazdaság, területfoglalás;
- a természeti örökség rohamosan hanyatlik;
- aki teheti, elköltözik, aki marad, idős, vagy nagyon szegény, beleértve a roma közösséget is;
- a kutak vize nem alkalmas többé fogyasztásra;
- talajerózió, áradások.

3. „Az egyensúly meghozza a szépséget”

Röviden: stabil életszínvonal, tiszta környezet, a természet sem veszít olyan sokat.

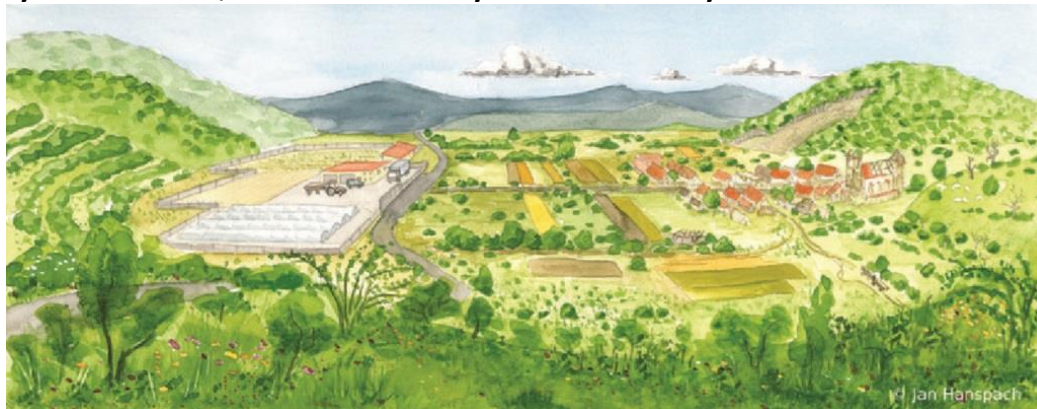

Jellemzői:

- természetbarát módszerek egyre népszerűbbek Nyugat-Európában;
- Franciaországban sikerül megelőzni egy nagy nukleáris katasztrófát, gyors politikai változások következtek az EU-n belül;
- a társadalmi igazságosság és az ökológiai fenntarthatóság válik uniós vezérelvé;
- megvalósul a Közös Agrárpolitika igazi reformja: az organikus mezőgazdaság támogatása;
- támogatást csak a holisztikus, tájleptékű elképzeléssel rendelkező gazdálkodói szövetségek kapnak, a fenntartható erőforrás-felhasználás érdekében;
- Románia oktatási rendszere jelentősen javul;
- a dél-erdélyiek könnyen hozzáférhetnek a fenntartható gazdaságok új EU-támogatásához;
- majdnem minden gazdálkodó szakmai szövetséghez tartozik és modern organikus gazdálkodást folytat;
- fenntartható, alacsony intenzitású kitermelés az erdészeti ágazatban;
- az erdők regenerálódása jelentősen felgyorsul;
- a biodiverzitás csökkenése minimális;
- a kutak vize tiszta;
- élénk vidéki turizmus a legfestőbb falvakban;
- kevesen gazdagok, és alig páran szenvednek a szegénység miatt;
- az etnikai megosztottság majdnem teljesen eltűnik a külföldiek gyakori idelátogatása és a más kultúrák iránti egyre növekedő nyitottság következtében;
- sok helybéli fiatal hagyja el egy időre a térséget, de sokan vissza is jönnek.

4. "Elszalasztott lehetőség"

Röviden: a helyiek veszítenek, a természet bizonyos értelemben nyer.

Jellemzők:

- az európai Közöségi Agrárpolitika reformja nagy összegű támogatásokat biztosít az organikus gazdaságoknak;
- a gazdálkodók szövetségekbe kellene szerveződjenek, de a bizalmatlanság, a konfliktusok, a különféle bűncselekmények, korrupció miatt ez elmarad;
- nyugat-európai vállalkozók vásárolnak földet, nagyméretű organikus gazdasági vállalkozásokat indítanak EU-támogatással;
- a tiltó rendeletek ellenére törvénytelen fakivágások;
- a lakosság csökken, az elszigeteltebb falvak elnéptelenednek, vagy kizárólag kis háztartásokból állnak, amelyekben csak önellátó gazdálkodás folyik;
- az elhagyott falvak körül a legelőket kezdi benőni a gaz, és egyre kiterjedtebbek a másodlagos erdők;
- az önfenntartó gazdálkodás életteret biztosít olyan mezőgazdasági területeken előforduló fajok számára, amelyeket más európai vidékeken a kihalás fenyeget;
- sokan élnek szegénységben, de nem szenvednek hiányt az alapszükségleteket kielégítő termékekben.

E forgatókönyvek nem jövendölések. Megtörténhet, hogy bizonyos részletek mind a négy forgatókönyvből megvalósulnak, lesznek regionális különbségek is, egyes falvak és közösségek erősödnek, mások nehéz sorsra jutnak, bizonyos helyeken a természet is virágzik majd, mialatt máshol hanyatlásnak indul – összegeznek a kutatók, akiknek nem célja konkrét javaslatokat tenni, hanem elindítani egy közvitát a témáról.

“Szilárd meggyőződésünk, hogy Dél-Erdély csak akkor tud tőkét kovácsolni az egyre növekvő külső befolyásokból – legyenek azok akár külföldi befektetők, globális piacok, vagy egy gazdasági fejlődést erőteljesen támogató világszemlélet –, ha a helyi lakosok és szervezetek összefognak” – szögezik le.

A Fenntartható Tájak Munkacsoport (Sustainable Landscapes Group) a lüneburgi Leuphana Egyetem (Németország) tudományos kutatócsoportja. A csoport tagjai közül a kiadvány szerzői: **Prof. Joern Fischer** (csoportvezető), **Dr. Jan Hanspach**, **Dr. Hartel Tibor**, **Friederike Mikulcak** és **Andra Milcu**.

A projektet a Svájci Államszövetség társfinanszírozza a kibővült Európai Unió Számára létrehozott svájci hozzájárulásból.